

Länsstyrelsen i Jönköpings län

Regionalt tillväxtprogram RTP 2004-2007 för Jönköpings län

30 september 2003

Förslag

till

**Regionalt tillväxtprogram RTP 2004-2007
för
Jönköpings län**

30 september 2003

Kontaktperson:
Jörgen Lindh
Länsstyrelsen i Jönköpings län
Telefon: 036-395000 eller 395080 (dir.)
e-post: jorgen.lindh@f.lst.se

Version 2003-10-08

Innehållsförteckning

Förteckning över bilagor.....	2
Sammanfattning.....	3
System för hållbar tillväxt.....	5
1 Utgångsläge för tillväxt.....	7
2 Förutsättningar och restriktioner – ett sammanhang.....	8
3 Analys och slutsatser.....	10
4 Vision, målbild, mål och strategi.....	14
4.1. Inledning.....	14
4.2 Utgångspunkter.....	15
4.3 Jönköpings län år 2015.....	15
4.4 Målbild år 2015.....	16
4.5 Strategi.....	16
5 Program.....	19
5.2 Handlingsprogram för insatsområde Attraktivitet.....	25
5.3 Handlingsprogram för insatsområde Företagsutveckling/-förnyelse.....	28
5.4 Handlingsprogram för insatsområde Infrastruktur.....	32
5.5 Matrisen.....	35
6 Finansiering.....	36
7 Nationella program, mm.....	36
7.1 Statliga myndigheters medverkan i RTP.....	36
7.2 EG:s strukturfonder mm.....	36
7.3 Nationella program, mm.....	37
8 Uppföljning och utvärdering.....	38
9 Organisation.....	39
9.1 Partnerskap.....	39
9.2 RTP-arbetets länsorganisation.....	39
9.3 Samsyn och kunskap om länets system för RTP-arbetet.....	41
9.4 Fortsatt utvecklingsarbete.....	41
9.5 Resurser.....	42
10 Tidplan.....	43
11 Information.....	43

Förteckning över bilagor

1. Kommunförbundet 2003-09-01: Schema med exempel på insatser som bör prövas inom programperioden 2004-2007 i Jönköpings län (Se vidare under avsnitt 5, Handlingsprogram)
2. Deltarapporten "Framtiden för Jönköpings län – uppåt eller nedåt? Tillväxtavtalet, mars 2001
3. "Förbättrade transportvillkor i Jönköpings län – konsekvenser av regionförstoring". Tillväxtavtalet, november 2001
4. "Framtida arbetsmarknad i Jönköpings län – en bedömning av efterfrågan och utbud av arbetskraft i länet och dess lokala arbetsmarknadsregioner till år 2010", (s. 29-36). Tillväxtavtalet, december 2001
5. Projekt Kompetensförsörjning. Lokal sysselsättningsstrategi för Jönköpings län. Europeiska Socialfonden och artikel 6
6. Jönköpings läns allmänna försäkringskassa med förslag kring arbetsmiljömärkta arbetsplatser mm.
7. Science Park-systemet
8. Ägarstruktur och ägarskiften - nuläge och möjliga framtider
9. Smålands Turism AB
10. Kulturarvet i ett hållbart näringslivsperspektiv. September 2003
11. Landsbygden och tillväxten
12. Accessibility and innovation potential in the corridor Jönköping – Markaryd. Försättsblad och innehållsförteckning
13. Strategi för ett hållbart näringsliv i Jönköpings län. Förstudie september 2003. Länsstyrelsen i Jönköpings län

Sammanfattning

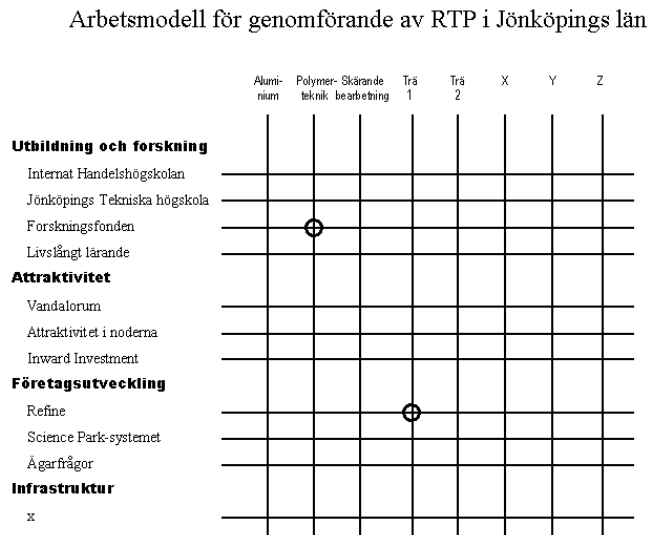
Det regionala tillväxtprogrammet RTP 2004-2007 för Jönköpings län domineras av operativa genomförandeinsatser för att nå målet tillväxt i företag. Målgrupp för insatserna är länets samtliga företag. Samtidigt sker ett fortsatt analys- och utvecklingsarbete ur bl.a. ett hållbarhetsperspektiv. Det resultatorienterade arbetet sker i systematiserad samverkan mellan olika parter. Arbetet med insatsgrupper och med utvecklingsprogrammet "Ledning av strategiska utvecklingsprocesser", (LASUP), genomförs fullt ut.

I en matris redovisas de strategiska programmen och projekten och deras koppling till olika målgrupper. Matrisen pekar på synergier mellan de olika programmen och projekten, deras betydelse för respektive målgrupp och för det sammantagna resultatet.

Matrisen kommer att utgöra en grund för en arbetsmodell för det fortsatta operativa arbetet. Den skapar också möjligheter till kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan projekt och mellan målgrupper och ger förutsättningar för en bättre överblick över det pågående arbetet inom länets RTP.

Matrisen erbjuder möjligheter att beskriva sambanden i de operativa insatserna mellan olika målgrupper och mellan regional och lokal nivå.

Schematisk illustration (under arbete)

Utöver de redan beslutade strategiska programmen och projekten innehåller RTP i Jönköpings län en öppen del som under programperioden erbjuder möjligheter till inspel för sådana insatser som öppnar för effektiva och kreativa lösningar för att nå uppsatta tillväxtmål. Sådana inspel kan komma via utvecklingsprogrammet "Ledning av strategiska utvecklingsprocesser" och via t.ex. olika partnerskap och beredningsorganisationen.

För tillväxtarbetet har partnerskap etablerats på olika nivåer, t.ex. länsdelsvis och program-/projektvis. Samverkansrådet är det läns gemensamma partnerskapet för RTP-arbetet. RTP-sekretariatet är den samlande benämningen på den beredande och verkställande funktionen. Varje program och projekt har sin egen organisation. Programstrukturen för RTP 2004-2007 ("System för hållbar tillväxt") kan liknas vid ett operativsystem som över tiden erbjuder möjligheter att hantera ett brett spektrum av

frågeställningar. Arbetet är visionsdrivet, mål- och strategistyrkt samt resultatorienterat. Redovisade arbetssätt skapar förutsättningar för att i arbetet ta tillvara regionens samlade kompetenser. Förhållningssättet är att tillväxtarbetet skall präglas av ett kompetent entreprenörskap. Ambitionen är att programmet också skall medverka till framväxten av en utvecklingskultur som hanterar problem och möjligheter på ett naturligt och effektivt sätt.

Den strategiska idén för RTP-arbetet i Jönköpings län är att regionen år 2015 håller internationell klass när det gäller att hantera utvecklings- och innovationsprocesser för konkurrens i världsklass.

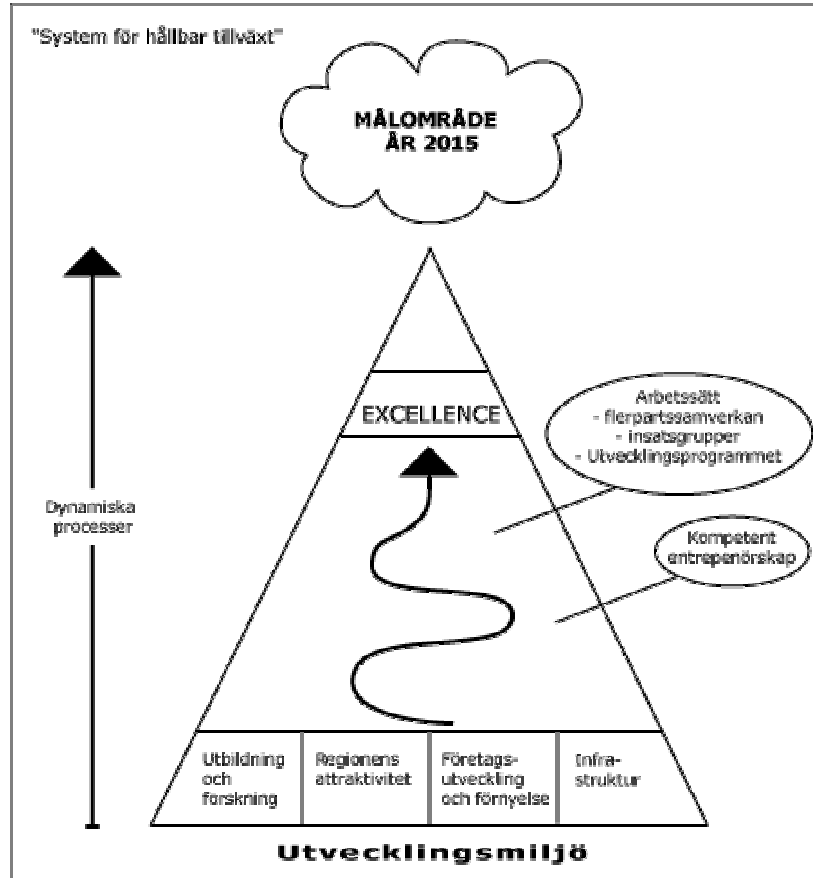
Den övergripande visionen för länets tillväxtarbete är att år 2015 är Jönköpings län en av Europas ledande regioner med hållbar tillväxt.

Detta förutsätter att

- Utvecklingsmiljön har sådan kvalitet och attraktivitet att människor, tillväxtorienterade företag och verksamheter söker sig till regionen.
- Regionen har en dynamisk arbets- och boendemarknad som är attraktiv för kvinnor och män i alla åldrar
- De möjligheter som ligger i hållbarhetens tre dimensioner, dvs. den ekonomiska, den ekologiska och den sociala, tas tillvara

System för hållbar tillväxt

Följande illustration åskådliggör tankarna för "System för hållbar tillväxt" som gäller för RTP 2004-2007 i Jönköpings län. Tillväxtarbetet fokuseras på tillväxt i företag genom att förbättra *utvecklingsmiljön*. En utvecklingsmiljö kan vara fattig eller rik. En rik utvecklingsmiljö skapar bättre förutsättningar för tillväxt. Länets utvecklingsmiljö sedd i ett tillväxtperspektiv beskrivs genom de fyra insatsområdena *utbildning och forskning*, *regionens attraktivitet*, *företagsutveckling/-förnyelse* och *infrastruktur*. Strukturumvandlingen och de däri ingående *dynamiska processerna*, t.ex. globalisering, teknikutveckling och förändrade efterfrågemönster kommer att fortsätta. För att skapa och driva effektiva utvecklingsprocesser fordras flexibla arbetsätt som är tids- och sektorsoberoende. Tre arbetsätt beskrivs i texten. Begreppet "insatsgrupper" har använts för att beskriva hur man på ett situationsanpassat och aktionsinriktat sätt formerar sig för att ta sig an väl definierade uppgifter. Arbetet skall också kännetecknas av ett *kompetent entreprenörskap*, en styrkefaktor som historiskt utgjort grunden för den positiva utvecklingen i Jönköpings län.

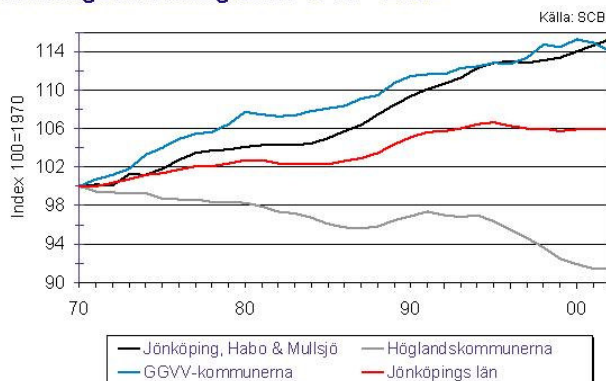
1456 2007-04-26

© 2007: Mikael Kringvall, Lärostyrelsen i Jönköpings län

1 Utgångsläge för tillväxt

Jönköpings län har bland landets lägsta arbetslöshet, på länsnivå en positiv befolkningsutveckling, bland de lägsta sjuktalerna, den högsta förvärvsintensiteten och en bra tillväxt. Samtidigt ser vi i delar av länet en vikande befolkningsutveckling, svårigheter att rekrytera medarbetare, minskat nyföretagande och andra faktorer som behöver observeras och åtgärdas.¹

Befolkningsutveckling åren 1970 - 2002

Tidshorisonten för vårt pågående tillväxtarbete är år 2015. Vissa förändringar kan förutses, medan andra, liksom under de gångna tolv åren, är oförutsägbara. Bland de förändringar som vi vet att vi måste förhålla oss till är EU:s fortgående integrering och utvidgning till 25 medlemsländer från den 1 maj 2004 och Kinas fulla medlemskap i WTO med åtföljande icke-diskriminering av Kinas handel med EU.

Vårt län kännetecknas av en tät företagsmiljö, en nästan dubbelt så stor andel inom tillverkningsindustrin – 33 % – som riksgenomsnittet och en väl utvecklad företagaranda. Det omgivande samhället har god kunskap om och intresse för de grundläggande villkoren för företagets fortsatta utveckling. Det finns också en insikt om att våra företag direkt eller indirekt mäts på en världsmarknad, dvs. att företagen agerar globalt och verkar lokalt. Detta innebär också att globala omvärldsförändringar snabbt kan få lokala konsekvenser.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att Jönköpings län har en utvecklingsmiljö som kännetecknas av det stora antalet företag, entreprenörsandan, medarbetares kompetens och engagemang, högskola under utveckling och en vilja till samarbete.

För att säkerställa att vi får en önskvärd fortsatt utveckling i regionen måste hittillsvarande styrkefaktorer utvecklas och kompletteras med kvalificerade insatser av olika slag för att öka företagets möjligheter att hävda sig på marknader nationellt och internationellt.²

¹ Se bilaga 2, den s.k. Deltarapporten ”Framtiden för Jönköpings län – uppåt eller nedåt?”. Tillväxttavlalet – Jönköpings län, mars 2001. Länsstyrelsen

² Jfr Deltarapporten

2 Förutsättningar och restriktioner – ett sammanhang

”Förmåga hos regioner att hantera oförutsägbarhet och översätta stora flöden av information till praktiskt handlande ersätter allt mer mekaniskt förvaltande av resurser och kunskap. Blomstrande regioner är regioner som tillämpar ett kontinuerligt lärande. De tillvaratar möjligheter till reflektion medan processen pågår och utvecklas”

Ulrica Messing i förordet till ”Rapport om tillväxtavtalen – Tredje Året – från tillväxtavtal till tillväxtprogram”.

Ds 2003:43 Näringsdepartementet, juli 2003

Tillväxtavtalet

Tillväxtarbetet i dess nuvarande form har sin bakgrund i att statsmakterna – riksdag och regering – såg ett behov av att stärka tillväxteffekterna av sina satsningar med statliga medel i den regionala utvecklingen. Den form för det fortsatta arbetet som man valde kom att kallas regionala tillväxtavtal

Ett erbjudande till länen att delta i den nya arbetsformen – med bifogade riktlinjer för arbetet – presenterades i maj 1998.³ Viktiga skäl för att arbeta med tillväxtavtal var att uppnå bättre samordning av tillväxtfrämjande åtgärder, att åstadkomma en gemensam fokusering och prioritering och att bedriva arbetet i ett långsiktigt perspektiv. Två kärnområden för kunskapsuppbyggnad i en lärande process identifierades särskilt, nämligen den hållbara ekonomiska tillväxtens drivkrafter och näringslivets medverkan.

Nationella mål och förutsättningar som i inledningen av processen i maj 1998 presenterades av regeringskansliet var följande:

- Halverad arbetslöshet till år 2000 (från 8 % till 4 %)
- Andelen sysselsatta 80 % år 2004 (sysselsättningsgrad/förvärvsintensitet)
- Förutsätter en ekonomisk tillväxt på 2,75 % (BNP-tillväxt)

Tillväxtarbetet i Jönköpings län har kommit att bedrivas inom ramen för riktlinjerna. Betoningen ligger även fortsättningsvis särskilt på långsiktighet, tillväxt i företag, näringslivets delaktighet och utveckling av fungerande partnerskap.

Arbetet är i många olika avseenden att betrakta som en lärande process. Många och viktiga erfarenheter har gjorts av betydelse för det fortsatta arbetet.

Sverige i EU

Det pågående svenska tillväxtarbetet med dess länsprogram kan också ses i ett europeiskt sammanhang. Vid den europeiska unionens ministerrådsmöte i Lissabon den 23-24 mars 2000 fattades beslut om att ställa upp ett nytt strategiskt mål att *den europeiska unionen skall bli den mest konkurrenskraftiga och mest dynamiska kunskapsbaserade ekonomin i världen* med kapacitet för hållbar tillväxt, bättre arbetstillfällen och minskade sociala klyftor.

³ Regeringens erbjudande – ”Regionala tillväxtavtal – näringslivet i fokus”, 6 maj 1998

Hållbarhet och samhällsutveckling

Frågor om hållbarhet blir allt mer aktuella både inom näringslivet och på politisk nivå. Begreppet hållbar utveckling som myntades i samband Brundtlandkommissionens rapport "Vår gemensamma framtid" från år 1987 har sedan dess varit vägledande inom många politikområden. I rapporten definieras begreppet som "en utveckling som tillgodoser dagens människors behov utan att riskera framtida generationers behov..."

I samband med Rio-konferensen år 1992 förtydligades hållbarhetsbegreppet ytterligare och samtidigt enades de flesta av jordens nationer kring en gemensam handlingsplan för det 21: a århundradet, *Agenda 21*. I detta dokument preciseras hållbar utveckling som en samhällsutveckling där ekologiska, ekonomiska och sociala frågor interagerar och värderas balanserat.

Dokumentet har senare på olika sätt följts upp på EU- och nationell nivå.

Riktlinjer för RTP 2004-2007

Regeringens riktlinjer för RTP 2004-2007⁴ innehåller en fortsatt betoning av att arbetet skall ske utifrån ett näringslivsperspektiv. Hållbarhetsfrågorna, inkl. jämställdheten, lyfts fram på ett starkare sätt än tidigare. De nationella programmens, strukturfondernas och infrastrukturplaneringens koppling till RTP-arbetet förtydligas. Samarbetet mellan RTP-arbetet och de regionala kompetensråden skall utvecklas. Partnerskaps- och finansieringsfrågorna behandlas också utförligt. Arbetskraftsförsörjningen, företagande och företagsklimat samt innovationssystem och kluster är tre strategiska frågor som bör tas upp särskilt.

RTP-arbetets arbetssätt är en lärande process med successiv utveckling av arbetsformer och inriktning. OECD:s pågående studier i en rad länder av partnerskapet som arbetsform kommer att följas.

Nationella myndigheter

En fortlöpande dialog förs eller kommer att föras med NUTEK, VINNOVA, ITPS och ISA samt med övriga myndigheter som är ansvariga för nationella program med relevans för tillväxtarbetet i länet.

Tillväxtprogrammets sammanhang

RTP skall ses som ett delprogram inom ramen för en kommande bred, samlad utvecklingsstrategi – ett regionalt utvecklingsprogram (RUP). RTP inriktas således enbart på åtgärder som är effektiva för att i samverkan utveckla förutsättningarna för företagens hållbara tillväxt.

Sambanden tillväxt – välfärd

– Effekter för individer och samhälle av tillväxt och krympning

Relevanta indikatorer kommer att redovisas allt eftersom de blir tillgängliga.

⁴ Regeringens uppdrag ang. regionala tillväxtprogram med bilagda riktlinjer, 14 november 2002.

3 Analys och slutsatser

RTP – ett entreprenörsprojekt

I regeringens riktlinjer betonas RTP som en processororienterad arbetsform.

RTP kan också karakteriseras som ett entreprenörsprojekt, där man med utgångspunkt från i huvudsak befintliga resurser försöker åstadkomma så goda resultat som möjligt. I ett entreprenöriellt förhållningssätt ingår att hitta nya och effektiva lösningar på identifierade problem, inklusive metoder och arbetsformer. Detta förutsätter en förmåga att arbeta okonventionellt – i vissa fall djärvt – och en beredskap att satsa och acceptera överraskande lösningar.

1998

År 1998 gjordes i Jönköpings län inför tillväxtavtalet (RTA) en omfattande behovsanalys av företagens tillväxtproblem och tillväxtmöjligheter. Den resulterade i en problem-/möjlighetsbas. En statistikbas upprättades. I ett antal forskaruppsatser redovisades det aktuella kunskapsläget när det gäller faktorer av betydelse för tillväxt i företag. Tillsammans utgjorde dessa grundstenar i en kunskapsplattform om förutsättningarna för tillväxt för företagen i Jönköpings län.

Målgrupp – process i samspel

Med fokus på tillväxt i företag är målgruppens delaktighet i varje led i processen av avgörande betydelse – alltifrån behovsanalys till genomförande av åtgärder. Målgruppens delaktighet i processen är också ett sätt att förankra tillväxtarbetet och dess resultat i målgruppen. Vi kan på ett tidigt stadium testa hypoteser respektive få frågeställningar verifierade av målgruppen. Ökad kunskap om målgruppens problem och förutsättningar innebär att förslag kan utarbetas som möts av igenkännande. I den kontinuerliga processen matchas länets problembild mot omvärldsanalys för utveckling och genomförande av förslag i dialog.⁵

Fortsatt analys och studier – fördjupning

Analysen 1998 gav en mycket tydlig bild av företagens upplevda problem ur ett helhetsperspektiv. Den utgjorde tillsammans med övriga delar i kunskapsplattformen grund för vision, mål, strategi och insatser inom RTA.

En utgångspunkt har varit och är att arbetet skall bedrivas kunskapsbaserat. Kunskapsbaserat innebär att så långt det är möjligt eliminera osäkerheter och att både analys och slutsatser tål att synas av såväl forskare som andra intressenter.

För att ytterligare öka kunskapen om relevanta frågeställningar genomförs fördjupade analyser och studier.⁶

Två av studierna har fått en särskild betydelse för förståelsen av företagsamhetens framtida tillväxtförutsättningar i länet och för inriktningen av tillväxtarbetet – den s.k. Deltarapporten från näringslivsgruppen ”Framtiden för Jönköpings län – Uppåt eller

⁵ I regeringens riktlinjer den 14 november 2002 (s.1) används begreppet ”utifrån ett näringslivs-perspektiv”. Det i detta avsnitt beskrivna förhållningssättet visar hur arbetet i Jönköpings län försöker fånga och tillämpa det begreppet.

⁶ För en enkel förteckning över genomförda studier mm., se utkastet till RTP den 29 april 2003, kap. 5, s. 9 ff

nedåt” och forskarstudien ”Förbättrade transportvillkor i Jönköpings län – konsekvenser av regionförstoring”.⁷

Deltarapporten visar på ett positivt och ett negativt scenario för länets utveckling, båda lika sannolika. För att det positiva scenariot skall kunna förverkligas krävs såväl insikt om förutsättningarna för som genomförandet av ett antal väl sammanhållna åtgärder. Dessa redovisas i Deltarapporten och präglar i hög grad uppläggningsen av det nu aktuella tillväxtprogrammet. Deltarapporten föregicks av personliga intervjuer med företagsledare i ett 90-tal tillväxtföretag belägna i länets samtliga kommuner. Dessa intervjuer genomfördes huvudsakligen av de företagare som ingick i tillväxtavtalets näringslivsgrupp.

Slutraderna i Deltarapporten ”Framtiden för Jönköpings län – uppåt eller nedåt?”:

”Självklart är denna vision och de nämnda projektförslagen mycket krävande – såväl vad gäller beslutprocesserna som i själva genomförandet. Dessutom kommer det att ta 5-10 år, innan tydliga resultat kan förväntas, vilket ställer sammanhållning och uthållighet inom länet på svåra prov. Potentialen i att uppnå vad en riktig ”vinnaregion” betyder är dock så stor – och framför allt är skillnaden mot det negativa scenariot mycket stor – att detta är väl värt att arbeta för.

Det är därför vår förhoppning, att det skall vara möjligt att i länet få en brett och djupt förankrad insikt om de hot och möjligheter vi står inför. Vidare är det viktigt att hitta beslutsformer för de nödvändiga förändringarna och satsningarna, som tillfredsställer krav på demokratiskt inflytande och kontroll vad gäller de övergripande samhällsfrågorna och det offentliga insatser. Lika viktigt är att säkerställa stringens och skärpa i val av strategier, effektiv och engagerad näringslivsmedverkan samt tillräcklig snabbhet och handlingskraft för att förändringar inte skall komma för sent. Några av de tyngsta insatserna kräver dessutom, att vi – i hård konkurrens med andra regioner – lyckas övertyga statsmakterna om resurstilldelningarna.”

”*Förbättrade transportvillkor i Jönköpings län – konsekvenser av regionförstoring*”⁸ visar på betydelsen av en god inomregional transportinfrastruktur och på tillväxteffekterna av förbättrade pendlingsmöjligheter inom tidsintervallet 45 minuter. Senare studier har genomförts för att utveckla de modeller som normalt sett används för att värdera den samhällsekonomiska lönsamheten av investeringar i transportinfrastruktur. Dessutom har en studie genomförts som visar tillgänglighetens betydelse för att kunna utveckla olika typer av innovationssystem.

Försätsbladet till ”Förbättrade transportvillkor i Jönköpings län – konsekvenser av regionförstoring”:

”Ju lättare det är att röra sig mellan två kommuner desto mer kommer människor också att röra sig dem emellan. Det resulterar i fler möten mellan människor, företag och branscher, vilket i sin tur leder till att regionen utvecklas och förtätas.

Rapporten ”Förbättrade transportvillkor i Jönköpings län – konsekvenser av regionförstoring” är ett försök att förutse vad som händer i varje kommun i Jönköpings län och kommunerna emellan om avstånden, mätta som transporttider, kan kortas.”

Ett projekt inom tillväxtavtalet i Jönköpings län år 2001

I en förstudie – ”Strategi för ett hållbart näringsliv i Jönköpings län”⁹ – beskrivs ett sätt för hur *miljö och jämställdhet* kan integreras i arbetet med RTP samt de möjligheter och hot som finns inom dessa områden när det gäller tillväxt i företag. Förstudien kommer att ligga till grund för det fortsatta arbetet med dessa frågor inom RTP. En utförligare analys skall genomföras för att få en nulägesbeskrivning av frågorna. Avsikten är att få en kontinuerlig genomlysning av RTP-arbetet ur dessa perspektiv. En fråga gäller på

⁷ Därutöver har genomförts en förstudie med rubriken ”Strategi för ett hållbart näringsliv i Jönköpings län”. Bilaga 13

⁸ Bilaga 3

⁹ Bilaga 13

vilket sätt ett ekologiskt/socialt förhållningssätt kan medverka till en ökad ekonomisk tillväxt i länets företag. En annan fråga gäller integrering av miljö- och jämställdhetsåtgärder i det fortgående arbetet.

Som ett led i en fortgående *kunskapsuppbyggnad* pågår eller förbereds ett antal studier mm., bl.a. om ägarfrågor, företagsstruktur, olika sektorer bidrag till BRP och demografiska frågor. Dessa studier avses innehålla frågor om miljödriven näringslivsutveckling samt ha ett jämställdhetsperspektiv.

Instrument för prioritering

För det fortsatta arbetet håller instrument på att utvecklas för tillväxtrelaterade effektmätningar för att underlätta prioriteringen mellan olika satsningar.

Det lokal/regionala sambandet

I det kommande programavsnittet (Kap 5, avsnittet Arbetsätt) redovisas hur det lokal/regionala sambandet säkerställs.

Tre strategiska områden

Arbetskraftsförsörjningen

Frågor om arbetskraftsförsörjningen behandlas i rapporten ”*Framtida arbetsmarknad i Jönköpings län – en bedömning av efterfrågan och utbud av arbetskraft i länet och dess lokala arbetsmarknadsregioner till år 2010*”¹⁰. I rapporten speglas behovet av olika typer av arbetskraft fram till år 2010. Rapporten ingår som en del av analysmaterialet. Länet har från och med oktober 2003 tilldelats medel ur Europeiska Socialfondens Artikel 6 för genomförande av Projekt Kompetensförsörjning. Som en del i projektet ingår en uppdatering och delvis fördjupning av rapporten.”

Entreprenörskap

Länet deltar i ett nationellt arbete under NUTEK:s ledning för att främja entreprenörskap. Ett antal attitydpåverkande projekt drivs i länet. En kartläggning av dessa har skett. Frågorna om entreprenörskap är av central betydelse i det förnyelse- och utvecklingsarbete som pågår i länet.

Innovationssystem och kluster

Utvecklingsmöjligheterna inom innovationssystem och kluster bearbetas. Fördjupningsstudier har genomförts med början i den tidigare nämnda Delta-rapporten. Pilotprojekt har drivits. En ansökan till VINNOVA inom ramen för VinnVäxtprogrammet har lett till att planeringsmedel har tilldelats det s.k. ReFine-programmet. Klustersatsningen Aluminiumriket samt insatser inom skärteknik, polymerer och trä m.fl. pågår. Alla dessa satsningar genomförs inom ramen för eller med koppling till RTP. Arbetet har redan från början skett med aktivt deltagande från länet i det nationella utvecklingsarbetet med innovationssystem och kluster. Möjligheter till mellanregionalt samarbete tas tillvara.

Slutsatser och överväganden

Av ovanstående redovisning framgår att studier av betydelse för regionen har genomförts och genomförs. En fortlöpande omvärldsbevakning sker. Slutligen konstaterar vi att de problem som identifierades inför tillväxtavtalet år 2000 fortfarande har högsta aktualitet. Detta avser insatser för att lösa problemen kring

¹⁰ Bilaga 4

kompetensförsörjningen i dess olika dimensioner. Som exempel på sådana insatser kan nämnas den högre utbildningen och forskningen, vidgade arbetsmarknader, omvärldsförbindelser, attraktivitetsfrågor samt näringslivets utveckling och förnyelse. Denna inriktning kommer således att präglade även RTP 2004-2007.

4 Vision, målbild, mål och strategi

4.1. Inledning

Fokus för RTP i Jönköpings län är hållbar tillväxt i företag.

Den tilltagande globala konkurrensen skapar både utmaningar och möjligheter för företag, individer och samhällsfunktioner. Genom arbetet med RTP vill vi ta vara på och skapa sådana förutsättningar i vår region att vi kan utveckla, attrahera och behålla företag och verksamheter i världsklass, således i enlighet med Lissabondeklarationens anda.

Den regionala offentliga sektorns inriktning och kvalitet skall skapa utvecklingsförutsättningar för och matcha företag och verksamheter i denna strävan.

Vad är ekonomisk tillväxt?

Med ekonomisk tillväxt avses generellt en ökning av en ekonomis (en nations, en regions, etc.) produktionskapacitet, d.v.s. av en ekonomis förmåga att producera förädlingsvärdet. Ekonomisk tillväxt genereras av en ökad insats av produktionsfaktorer som kapital, arbete och kunskap eller genom ett effektivare utnyttjande av existerande produktionsfaktorer (d.v.s. genom en ökad produktivitet). Långsiktigt uthållig tillväxt kan endast uppnås genom ökad kunskap eller ökad produktivitet.

Den ekonomiska tillväxten är viktig därför att ekonomisk tillväxt är det enda sättet att på lång sikt generera ökade resurser för privat och offentlig konsumtion och för privata och offentliga investeringar. Ekonomisk tillväxt är det enda långsiktigt uthålliga medlet för att generera ökade resurser för att öka de offentliga insatserna inom vård, skola, omsorg, miljö, etc.

Vad är hållbar tillväxt?

För att uppnå en hållbar tillväxt måste ett samhälle ha förmåga att balansera kraven på ökade ekonomiska resurser, social jämlikhet och bevarad och förbättrad miljö för att tillgodose medborgarnas behov. För att uppnå en hållbar tillväxt måste samhället erbjuda tillgång till bra arbetstillfällen för kvinnor och män samt till ekonomiska, ekologiska och sociala resurser. Förbrukningen av ekologiska resurser skall minimeras och ingå som kostnadsposter i den ekonomiska planeringen och redovisningen.

Vad är tillväxtnytta för företagen?

Tillväxtnytta och affärsnytta används här som synonyma begrepp. Affärsnytta innebär att en åtgärd medverkar till att antingen reducera företagets kostnader eller öka dess intäkter – eller både och, dvs. medverkar till att öka företagets lönsamhet. Mervärden i form av tillväxtnytta kan skapas såväl externt som internt inom företaget.

4.2 Utgångspunkter

Som utgångspunkter för programarbetet i Jönköpings län gäller följande:

- Befintlig behovsanalys och slutsatser gäller i sina huvuddrag. Kompetensförsörjningen i dess olika dimensioner är i fokus.
- De fördjupade behovsanalyserna och slutsatserna redovisade i bl.a. Deltarapporten "Framtiden för Jönköpings län – uppåt eller nedåt" gäller.¹¹
- Kontinuerlig uppdatering av behovs- och omvärldsanalys genomförs.

4.3 Jönköpings län år 2015

Det nu aktuella RTP-arbetet gäller perioden 2004-2007. För att ett regionalt tillväxt- och utvecklingsarbete skall vara meningsfullt och få ett fullt genomslag måste det ske med ett längre tidsperspektiv. Vi har valt tidshorisonten 2015, med ambitionen att dela upp insatser och åtgärder i ett kort (0-3 år), medellångt (3-5 år) och långt (5-15 år) perspektiv. Detta synsätt ger förutsättningar för att såväl upprätthålla intresse och engagemang hos målgruppen genom insatser i det korta perspektivet som för att driva mera utvecklingsinriktade insatser inom ramen för ett långsiktigt mål och en strategi.

<p><i>Vision</i></p> <p>År 2015 är Jönköpings län en av Europas ledande regioner med hållbar tillväxt.</p> <p>Detta förutsätter att</p> <ul style="list-style-type: none">• Utvecklingsmiljön har sådan kvalitet och attraktivitet att människor, tillväxtorienterade företag och verksamheter söker sig till regionen.• Regionen har en dynamisk arbets- och boendemarknad som är attraktiv för kvinnor och män i alla åldrar• De möjligheter som ligger i hållbarhetens tre dimensioner, dvs. den ekonomiska, den ekologiska och den sociala, tas tillvara <p><i>Mål</i></p> <p>Målet för RTP är hållbar tillväxt i företag.</p> <p>Detta innebär att regionen uppvisar en sådan utveckling under perioden 2004 -2015 av BRP, företagens lönsamhet och förädlingsvärden och av inkomsterna per capita att den år 2015 tillhör de x främsta i Europa</p> <p><i>Strategisk idé</i></p> <p>År 2015 håller regionen internationell klass när det gäller att hantera utvecklings- och innovationsprocesser för konkurrens i världsklass.</p>

Vad målet innebär i form av insatser och utveckling kommer att studeras och preciseras. Därvid beaktas bl.a. kunskapsaspekten, analys av tillväxtpotentialen, vilka investeringar och driftskostnader som krävs för att få tillväxteffekter på olika nivåer.

Den strategiska idén innebär att regionen år 2006 skall kunna visa upp ett antal framgångsrika exempel och år 2015 håller regionen internationell klass när det gäller att hantera utvecklingsprocesser. Exempel på sådana processer är framgångsrikt

¹¹ "Strategi för ett hållbart näringsliv i Jönköpings län" är under utveckling.

genomförda affärer av inom regionen etablerade skarpa, affärsdrivande nätverk, utvecklingen av befintliga och etableringen av nya kluster och innovationssystem, finansiellt institut har etablerats, betydande tjänsteföretag har etablerat sig i regionen och har tagit vara på utbudet av kvalificerade medarbetare på och från högskolan, högskolan är Europaledande vad gäller forskning inom sina fokusområden, erkända forskningsinstitut har etablerats. Egenskapen att omsätta idéer i handling – företagsamhet – tas tillvara och utvecklas.

4.4 Målbild år 2015

En målbild vill beskriva den utvecklingsmiljö som länet vill skapa. För att den skall tjäna sitt syfte måste målbilden vara ett levande dokument. Den tar sin utgångspunkt i dagens verklighet och förutsättningar. Den korrigeras med hänsyn till utvecklingstrender och förändringar i regionen och i vår omvärld. En väl utvecklad målbild är ett bra redskap för att kommunicera och förankra det pågående tillväxtarbetet. En dialog kring en för länet gemensam målbild förs.

4.5 Strategi

Behovsanalysen 1998, liksom senare genomförda studier och enkäter, har identifierat kompetensförsörjningen i dess olika dimensioner som det helt överskuggande hindret och ett avgörande villkor för företagets tillväxt. Alla åtgärder i RTP inriktas således på att underlätta företagets kompetensförsörjning i dess olika dimensioner. Detta sker genom insatser i de fyra insatsområdena *utbildning och forskning, regionens attraktivitet, företagsutveckling och -förnyelse* samt *infrastruktur*.

Kompetensförsörjningen i dess olika dimensioner

Visionen och målet för Jönköpings län är att länet år 2015 skall tillhöra Europas ledande tillväxtregioner. Detta ställer krav på kompetens för att driva de utvecklingsprocesser som krävs.

Det handlar om att utveckla och ta tillvara *individens* kompetens, *företagens* kompetens och *regionens* kompetens.

Det är således nödvändigt att företagen klarar sin arbetskraftsförsörjning och kan rekrytera medarbetare med rätt kompetens för de uppgifter som måste lösas – alltifrån medarbetaren vid monteringsbandet till företagsledaren. Kompetensförsörjningen underlättas genom ökad rörlighet hos arbetskraften samt ett varierat utbildningsutbud i hela länet.

Dessutom kommer många av regionens företag att behöva öka kunskapsinnehållet i produkter och tjänster, vilket i sin tur kräver ett ökat kunskapsinnehåll i de bakomliggande processerna, dvs. utvecklings-, produktions-, logistik-, marknadsförings- och administrativa processer.

Företagens behov kan ibland också tillgodoses genom kompetenshöjande samarbeten företag emellan. Kompetens kan också tillföras genom extern medverkan i styrelsen samt genom utbildningar för att öka företagets beställarkompetens.

Företagens utveckling är också beroende av regionens kompetens att hantera utvecklingsprocesser. Det handlar alltså om att skapa en sådan utvecklingsmiljö – en kompetent miljö – som klarar av att stimulera allt från nyföretagande och entreprenörskap till fortsatt utveckling av regionens storföretag.

Strategin innebär att:

- Arbetet utgår från ett långsiktigt behovs- och efterfrågeperspektiv och bygger på företagens delaktighet. Det skall vara kunskapsbaserat och betrakta företagen ur ett helhetsperspektiv. Arbetet inriktas på att tackla genuina och verifierade tillväxtproblem och möjligheter.
- De insatser som genomförs ska stödja varandra. Åtgärder och projekt ska till sin utformning vara så effektiva att de skapar eller utvecklas till självgående processer.
- Tillväxtarbetet bygger på en systematiserad samverkan mellan parterna, parternas delaktighet och på regional förankring och mobilisering.
- Det tillväxtinriktade arbetet kommer att innefatta aktiv påverkan på och samverkan med den nationella nivån.
- Arbetet skall drivas med ett effektivt tillvaratagande av ekonomiska, mänskliga och ekologiska resurser och kompetenser, dvs. den hållbara tillväxtens tre dimensioner.
- Närhetsprincipen gäller. Frågor av större principiell karaktär bör dock hänskjutas till det regionala partnerskapet för samråd.

Kriterier för prioritering och finansiering av insatser inom ramen för RTP är följande:

- behoven och möjligheterna verifieras av målgruppen – företagen
- klar tillväxtnytta för målgruppen
- präglas av målgruppens delaktighet
- insatser övergår till att bli självgående processer
- kraftfulla spridningseffekter - föredöme/lokomotiv/pilot
- hållbarhetsperspektiv – ekonomiskt, socialt¹² och ekologiskt

Vid värderingen av insatser skall därutöver följande beaktas:

- genomförbarhet
- finansieringsmöjligheter
- vad säger forskning och beprövad vetenskap?
- projektägarens genomförandeförmåga
- hur kan insatser följas upp och utvärderas?

Områden för nyckelinsatser - åtgärder

Inom ramen för strategin har ett antal områden för nyckelinsatser – åtgärder – identifierats insatsområdesvis. Dessa redovisas nedan under insatsområdena.

¹² Den sociala dimensionen inkluderar jämställdhets-/genusperspektiv och integration/mångfald

Arbetsätt

Arbete och arbetsätt måste vara *tids- och sektorsberoende*.

Arbetet sker genom tre arbetsätt:

- I en *systematiserad flerpartssamverkan* mellan näringsliv, offentlig sektor och högskola, s.k. partnerskap.
- *Insatsgrupper*¹³ tillsätts för väl definierade uppdrag och upplöses när uppdraget är genomfört.
- *Utvecklingsprogrammet "Ledning av strategiska utvecklingsprocesser" – LASUP* – erbjuder nyckelpersoner och eldsjälar inom näringslivet, nätverk, kluster och innovationssystem, kommunledningar samt näringslivsansvariga. Programmet stärker det lokal/regionala sambandet, identifierar och stöder eldsjälar i olika delar av länet, etablerar en gemensam kunskapsplattform, identifierar behov och möjligheter och ger förslag till åtgärder.

Förhållningssättet är att arbetet skall leda till hållbar tillväxt och ske insiktsfullt, med en positiv grundsyn och med bästa möjliga utnyttjande av kombinationer av faktorer i utvecklingsmiljön, arbetsätt, metoder och resurser för att ta tillvara de utvecklingsmöjligheter som kan finnas. Arbetet skall således präglas av ett kompetent entreprenörskap. Insatser skall syfta till ökad affärsnytta/tillväxtnytta och därigenom fortsatt/ökad lönsamhet för att säkerställa hållbar tillväxt i regionen.

Ett framgångsrikt arbete med det i detta avsnitt beskrivna systemet för hållbar tillväxt kan leda till en tillväxtfrämjande utvecklingskultur. En väl etablerad utvecklingskultur kännetecknas av att problem och möjligheter hanteras på ett naturligt och effektivt sätt. Såväl mål och medel som kriterier och arbetsätt sitter i ryggmärgen vid hanteringen av tillväxtfrågorna.

Under år 2003 har RTP-arbetet bestått av analys, information, förankring och dialog, programarbete och operativa insatser. Fr.o.m. år 2004 domineras arbetet av operativa genomförandeinsatser. Ett fortsatt analys- och utvecklingsarbete sker samtidigt som arbetet i systematiserad samverkan genom olika partnerskap, genom insatsgrupper och med utvecklingsprogrammet genomförs fullt ut.

Grundläggande förutsättningar, mål, strategi, kriterier, m.m. för arbetet med programmet kommuniceras genom ett styrdokument. Styrdokumentet kommer också att innehålla en aktuell projektlista som uppdateras regelbundet.

¹³ Jfr eng. "task force" som betyder uppgiftsrelaterad insatsgrupp. Ordet insatsgrupp används här i stället för projektgrupp eller arbetsgrupp för att markera att arbetet bedrivs med ett mycket starkt fokus på en särskild uppgift.

5 Program

Insatsområdena är

- Utbildning och forskning
- Regionens attraktivitet
- Företagsutveckling och -förnyelse
- Infrastruktur

Inom vart och ett av de fyra insatsområdena gäller det att finna de vägar som mest effektivt medverkar till att nå de uppsatta målen. Varje sådan uppsättning av insatser benämns i RTP ”Åtgärd”. Under varje åtgärd drivs program och projekt.¹⁴ Samtliga insatser skall bedömas ur ett hållbarhetsperspektiv. Analyserna kommer att utgöra del i underlaget för åtgärder inom insatsområdena.

Behovet är påtagligt av att resultat kan visas och kommuniceras. Ambitionen är därför att inriktningen under programperioden 2004-2007 domineras av operativt arbete. Ett antal *strategiska program och projekt* är stommen i det operativa arbetet. Vart och ett av dessa program och projekt följs därför noga och under lång tid. För att säkra en fortsatt god utveckling och att programmen och projekten fullföljs diskuteras fortlöpande inom ramen för RTP behovet av insatser inom vart och ett av projekten med respektive projektägare.

I *matrisen* (avsnitt 5.5) görs ett försök att visa hur olika insatser stödjer varandra i målsättningen att möta behoven hos olika målgrupper.

RTP är en pågående öppen och entreprenöriell process och erbjuder möjligheter till inspel under hela programperioden för sådana insatser som öppnar för effektiva och kreativa lösningar för att nå uppsatta mål. Programmet har således även en *öppen del*. Den öppna delen innebär att programmet under hela perioden 2004-2007 är tillgängligt för förslag till åtgärder från alla intresserade parter.

Åtgärderna inom respektive insatsområde är:

Insatsområde Utbildning och forskning

- Strategiska forsknings- och utbildningsinsatser
- Livslångt lärande
- God grundutbildning

Insatsområde Attraktivitet

- Hur behåller och attraherar vi kvalificerade verksamheter och människor?
- Strategiska etableringar – befintliga och nya branscher, företag och institutioner

Insatsområde Företagsutveckling och -förnyelse

- Nätverk – kluster – innovationssystem
- Entreprenörskap och företagsförnyelse
- Ägarfrågor

¹⁴ Inom EG:s strukturfonder är begreppen: Insatsområde, åtgärd och projekt.

Insatsområde Infrastruktur

- Regionförstoring
- Strategiska omvärldsförbindelser
- IT-infrastruktur

Landsbygden

Landsbygdens betydelse uppmärksammas i det fortsatta arbetet såväl med avseende på tillväxtmöjligheter inom företagande med bas i jord och skog, inklusive upplevelseturism, som i attraktivt landskap och boende.

Handlingsprogram

För varje insatsområde upprättas ett handlingsprogram. I handlingsprogrammet redovisas mål, åtgärder, program och projekt som naturligt hör hemma under respektive insatsområde. Vidare redovisas på vilket sätt de olika insatserna medverkar till att uppfylla målet för insatsområdet och därmed totalmålet för hållbar tillväxt i Jönköpings län.

Därtill genomförs insatser för att utveckla och förbättra processen med RTP-arbetet. Exempel på en sådan är utvecklingsprogrammet ”Ledning av strategiska utvecklingsprocesser” – LASUP –, som redovisas ovan under avsnitt 4.5 Strategi.

I olika delar av länet pågår ett utvecklingsarbete med koppling till RTP, bl.a. genom LNU-projekt. Den kommande dialogen inom utvecklingsprogrammet och beredningsorganisationen kommer att inkludera frågor om på vilket sätt det regionala och de lokala programmen kan samverka. Handlingsprogrammen kommer fortlöpande att revideras.

Arbetet med integrering av ekologisk och social hållbarhet i RTP fortsätter enligt förstudien ”Strategi för ett hållbart näringsliv i Jönköpings län”. Den övergripande frågan inom ramen för arbetet med RTP är på vilket sätt insatser för ekologisk och social hållbarhet kan bidra till hållbar ekonomisk tillväxt i företag. Ett bredare perspektiv på dessa frågor utöver tillväxtperspektivet behandlas i en kommande RUP.

Under arbetsprocessen med RTP 2004-2007 har ett antal projektförslag lämnats från kommunerna enskilt och i samverkan. Dessa har sammanställts av Kommunförbundet (Se Bilaga 1). Samtliga inlämnade förslag kommer att beredas och prioriteras i den fortgående RTP-processen och redovisas för Samverkansrådet.

Program och projekt – öppen del

Öppen del avser förslag till program och projekt som har lämnats under programarbetsprocessen och som kommer att lämnas under hela programperioden.

Beredning

Om beredning, inklusive bedömning enligt kriterier, prioritering och finansiering, se nedan under kap 9. Organisation.

Nationella program mm

För relationen RTP i Jönköpings län – nationella program, EU-program mm., se nedan under kap 7, Nationella program mm.

5.1 Handlingsprogram för insatsområde Utbildning och Forskning

Åtgärder inom insatsområde Utbildning och forskning syftar till att säkerställa företagets tillgång till kunskap och kompetens genom insatser inom områdena högskoleutbildning och forskning, livslångt lärande och grundutbildning.

I Deltarapporten identifierades en del ödesfrågor såsom företagets förmåga att i ökad utsträckning och i nätverks- och klustersamarbete bli leverantörer av färdigprodukter, respektive utvecklas i sin roll som underleverantörer, samt att företagets forskning och utvecklingsarbete bedrivs i regionen och inte flyttar från den.

Avgörande för regionens framtida utveckling är dess förmåga att utveckla sitt speciella kunnande, sina värderingar och kompetenser och att etablera sig som en Europaledande region.

För *Högskolan i Jönköping* är utmaningarna de samma. Högskolan måste genom sina fackhögskolor – Hälsohögskolan, Högskolan för lärande och kommunikation, Ingenjörshögskolan och Internationella Handelshögskolan – kunna fokusera sin verksamhet och koncentrera sina resurser så att den kan dra till sig kompetens och utveckla ”excellence”. Högskolans framtid är således starkt kopplad till regionens näringslivs framtid. Båda bidrar till och är beroende av att regionen utvecklas till en av de starka regionerna i Europa.

För högskolans del är utmaningarna i ett regionalt sammanhang att

- bättre bidra till lokala och regionala behov och strategier
- utveckla närmare samarbete med företagen och offentlig verksamhet för spridning och utnyttjande av ny kunskap i ekonomin och i samhället i stort.

Bland redan gjorda landvinningar kan nämnas högskolans genom Rådet för flexibelt lärande samverkan med lärcentra i regionen till stöd för den decentraliserade utbildningen, vilken i dag omfattar ca 7 procent av högskolans utbildningsverksamhet, Internationella Handelshögskolans avtal med kommuner om utbildning och forskning, Hälsohögskolans avtal om klinisk/tillämpad utbildning med Landstinget i Jönköping och Högskolans för lärande och kommunikation om verksamhetsförlagd utbildning och handledarutbildning med 23 kommuner.

Högskolans 680 fadderföretag spridda över regionen gör den unik i ett Europaperspektiv liksom högskolans ledande roll i studentföretagande; 53 företag (i relativa tal 7 procent av nyföretagandet i länet) startades år 2002 med stöd av Creative Center, en del av Science Park-systemet i Jönköping. Högskolans bibliotek ansvarar i samarbete med Fairlink, mässarrangörernas intresseorganisation för en Europaledande samling med fokus på mässor och utställningar och ansvarar därtill för informationsförsörjningen inom EU-projektet "Lokala sysselsättningsstrategier och innovation".

Den kontinuerliga kompetensutvecklingen genom det s.k. *livslånga lärandet* är sannolikt av avgörande betydelse för att driva de utvecklingsprocesser i företag som är nödvändiga för konkurrens i världsklass. Värdefulla erfarenheter har vunnits genom de hittillsvarande insatserna genom främst EG:s strukturfonder Mål 3. Ett omfattande arbete görs inom många företag redan idag för att stärka företagets utvecklingsförmåga genom insatser för utveckling av medarbetarnas kompetens. Vid Högskolan för lärande och kommunikation drivs ett större forskningsprojekt Encell – Nationellt Centrum för

Livslångt Lärande – som bl.a. syftar till att öka kunskapen om vad som kännetecknar framgångsrika insatser inom det livslånga lärandet. Länsarbetsnämnden i Jönköpings län har beviljats medel från Europeiska Socialfondens Artikel 6, till Projekt Kompetensförsörjning.¹⁵ Partnerskapet för projektet utgörs av Regionala Kompetensrådet. Projektet berör bl.a. det livslånga lärandet för företagens medarbetare, liksom personer som står utanför arbetsmarknaden. Ett väsentligt inslag i det livslånga lärandet är efterfrågestyrda kortare och längre distansutbildningar riktade till i arbetslivet befintlig personal samt de personer som står utanför arbetsmarknaden. Härvid bör befintliga och planerade lärcentra i länet kunna utgöra en viktig tillgång med hög tillgänglighet, samt en potential för utveckling av pedagogik och distansteknik.

Grundutbildningen är av stor betydelse för att förbereda ungdomar för fortsatta studier och för yrkeslivet. Arbete pågår för att se över resursanvändningen för gymnasieskolan, bl.a. genom ett kommunbaserat kompetensnätverk inom länet för att förbättra grundutbildningen..

Handlingsprogrammet för insatsområdet delas in i

- Mål och delmål
- Åtgärder
- Strategiska program och projekt
- Program och projekt – öppen del

Mål och delmål

Diskussion, precisering och modifiering av mål insatsområdesvis kommer att ske fortlöpande och inom ramen för uppställd vision och totalmål. Målen kan avse aktivitetsmål, resultatmål och effektmål.

Mål

- Långsiktig målbild för forskning och forskarutbildning för Högskolan i Jönköping:

Europaledande

Kort uttryckt är den långsiktiga målbilden för forskning och forskarutbildning vid högskolan att den skall bära fackhögskolornas valda fokusområden och på så sätt stödja den utbildning och uppdragsverksamhet som fackhögskolorna erbjuder. Ambitionsnivån är att på sikt bli Europaledande inom samtliga de valda områdena.

Konsolidering av uppnådd excellens

För verksamheten inom humaniora-samhällsvetenskap är idag omfattningen och kvaliteten tillfredsställande för konkurrenståliga insatser. I det korta perspektivet är konsolidering, genom den generella doktorsexamensrätten inom humaniora – samhällsvetenskap, av befintlig och gryende excellens det strategiskt mest angelägna och i det längre perspektivet att utgöra ett Europas kraftcentrum inom de valda fokusområdena.

Uppbyggnad för examensrättsprövning i teknik

För verksamheten inom teknik gäller det i dag att fortsätta bygga omfång och kvalitet. Högskolan ansöker i höst om prövning för att erhålla

¹⁵ Bilaga 5

doktorsexamensrättigheterna inom vetenskapsområdet teknik. I det längre perspektivet gäller att konsolidera uppnådd och gryende excellens med hög beredskap att etablera verksamheten som ett europeiskt kraftcentrum för utbildning och forskning inom de utvalda områdena.

- Att finna former och metoder för ökad effektivitet i det livslånga lärandet
- Att öka effektivitet och kvalitet i gymnasieutbildningen i länet genom ett regionalt kompetensnätverk
- Att metoder och system utvecklas och insatser görs för att ta tillvara den resurs som finns hos dem som idag står utanför arbetsmarknaden

Delmål

Fastställs projektvis

Åtgärder

Under insatsområdet finns f.n. tre åtgärder

- Strategiska utbildnings- och forskningsinsatser
- Livslångt lärande
- God grundutbildning

Strategiska program och projekt

1. Entreprenörskap och näringslivsutveckling, särskilt små och medelstora företag

Projektägare: Internationella Handelshögskolan

En fortsatt utbyggnad, en fördubbling av forsknings- och forskarutbildningskapaciteten vid Internationella Handelshögskolan säkerställer bl.a. den världsledande position dess forskare har inom entreprenörskapsforskningen. Den säkerställer och vidareutvecklar även den service fackhögskolan lämnar till regionen, i dag bl.a. genom avtal om utbildning och forskning med tre kommuner. – Möjligheter till ett utvidgat och vidareutvecklat fadderföretagssamarbete skapas. Ur fackhögskolans väletablerade pool av fadderföretag i regionen kan referensgrupp hämtas till stöd för utvecklingen.

Till stöd för projektets genomförande behövs ett utvecklat fundraisingarbete.

Konkreta delmål sätts, redovisas och återrapporteras löpande till Samverkansrådet under projektarbetet.

2. Industriell produktframtagning, särskilt tillämpningar på små och medelstora företag

Projektägare: Ingenjörshögskolan

Högskolans forsknings- och utbildningskapacitet inom teknik är under utbyggnad med inriktning mot industriell produktframtagning, särskilt tillämpningar på små och medelstora företag. Målet är att vidareutveckla Ingenjörshögskolan till en Jönköpings Tekniska Högskola. Nationell och internationell rekrytering av seniora forskare har påbörjats och utvecklats positivt, under år 2002 har antalet forskare ökat med ca 50 procent. Ansökan om doktorsexamensrättigheter i teknik kommer att lämnas till regeringen i november 2003. - Ur fackhögskolans väletablerade pool av fadderföretag i regionen kan en referensgrupp hämtas till stöd för utvecklingen.

Konkreta delmål sätts, redovisas och återrapporteras löpande till Samverkansrådet under projektarbetet.

3. Forskningsfonden för Jönköpings Tekniska Högskola

Projektägare: Stiftelsen Högskolan i Jönköping

Till stöd för uppbyggnaden av kapacitet för vetenskapsområdet teknik vid högskolan har en forskningsfond med bidrag från regionens näringsliv, offentlig sektor och högskolan etablerats.

Mål: Totalt 185 milj.kr. under perioden 2001-2007. – Rapport lämnas halvårsvis till Samverkansrådet.

4. Innovativt lärande, särskilt livslångt lärande

Projektägare: Högskolan för lärande och kommunikation

I samråd med projektledningen för Artikel 6-programmet Lokala sysselsättningsstrategier och innovation utarbetar fackhögskolan underlag för och förslag till program för livslångt lärande.

Konkreta delmål sätts, redovisas och återrapporteras löpande till Samverkansrådet under projektarbetet.

Öppen del

Exempel på program och projekt som hittills initierats/lämnats in är

- Projekt Kompetensförsörjning.¹⁶ Ett projekt som bedrivs inom ramen för Europeiska Socialfondens Artikel 6 på temat "Lokala sysselsättningsstrategier och Innovation". Projektets styrgrupp är Regionala Kompetensrådet. Projektägare: Länsarbetsnämnden. Projektet är finansierat och pågår under perioden 2003-10-01 – 2005-09-30.
- Kommunernas samlade inspel och förslag:
Kommunförbundet har som en del i beredningsprocessen inför RTP utarbetat och lämnat ett första kommungemensamt förslag till insatser och projekt väsentliga för den regionala tillväxten. Underliggande förslag finns i form av program för områdena Södra Vätterbygden, Höglandet och Gnosjöregionen (klart v.41). Förslagen inom insatsområde Utbildning och forskning avser JTH-projektet, Forskningsfonden, IHH-projektet, Högskola på hemmaplan och FoU. Flera av projekten och programmen är redovisade bland de strategiska insatserna. Se bilaga 1.
- Högskolan har föreslagit att följande projekt drivs:
Hälsa och välfärd i alla åldrar, särskilt rehabilitering och handikappforskning
Projektägare: Hälsöhögskolan
I samverkan med olika instanser i regionen utarbetar fackhögskolan underlag och förslag till åtgärdsprogram för att underlätta för personer med olika fysiska funktionshinder eller handikapp att återinträda i förvärvslivet. Arbetet omfattar även förslag till preventiva åtgärder för att förhindra uppkomst av arbetsrelaterade problem för arbetskraften i sin helhet
- Synpunkter och förslag har lämnats av Försäkringskassan med bl.a. hänvisning till en rapport från Jämtlands län "Attraktiva och hållbara arbetsplatser".

¹⁶ Bilaga 5

5.2 Handlingsprogram för insatsområde Attraktivitet

Åtgärder inom insatsområde Attraktivitet skall medverka till att behålla och attrahera kvalificerade människor och verksamheter. Därigenom bidrar dessa åtgärder till att säkerställa den för företagen så nödvändiga kompetensförsörjningen.

Attraktivitet är både ett mål och ett medel. Mål i den meningen att om regionen lyckas bli en utpräglad tillväxtregion så bli regionen attraktiv. Ett medel i den meningen att för att locka till sig kvalificerade människor och verksamheter måste regionen bli mer attraktiv.

Attraktivitet

Miljöer

Människor och verksamheter söker sig till miljöer som på olika sätt kan förväntas erbjuda mervärden.

En av de stora uppgifterna inom insatsområde Attraktivitet är att medverka till att det inom regionen skapas i olika avseenden attraktiva miljöer för arbete, en god uppväxt, utbildning, boende, fritid, forskning, utveckling av affärer och för konst och kultur. Attraktiva mötesplatser och arenor för idéutbyte måste skapas. För att en miljö skall upplevas som attraktiv erfordras ofta en tillräcklig täthet och variationsrikedom, som gör det möjligt att under en kort tidsperiod t.ex. knyta de kontakter man önskar. En ändamålsenlig stadsbebyggelse skapar ofta de nödvändiga förutsättningarna. Det är därutöver nödvändigt att ha en högkvalitativ offentlig service, som kan matcha näringslivets ambitioner att utvecklas mot världsklass.

Kombinationer av intressanta miljöer bidrar till att höja den samlade attraktionskraften hos en region.

Målgrupper

För att på ett strukturerat sätt kunna diskutera relevanta åtgärder och budskap som gäller regionens attraktivitet är det nödvändigt att identifiera målgrupperna, både när det gäller individer och verksamheter samt deras behov. Urvalet görs för att på lång sikt klara den nödvändiga kompetensförsörjningen. För varje målgrupp måste sedan behov/egenskaper som krävs av miljön definieras och åtgärder och aktiviteter identifieras och genomföras.

Handlingsprogrammet för insatsområdet delas in i

- Mål och delmål
- Åtgärder
- Strategiska program och projekt
- Program och projekt – öppen del

Mål och delmål

Diskussion, precisering och modifiering av mål insatsområdesvis kommer att ske fortlöpande och inom ramen för uppställd vision och totalmål. Målen kan avse aktivitetsmål, resultatmål och effektmål.

Mål

Mål sätts för att beskriva den önskvärda utvecklingen inom nedanstående åtgärder. Sådana mål kan t.ex. sättas för befolkningsutvecklingen, flyttningsnetto, strategiska etableringar och utveckling av antal anställda.

Åtgärder

Under insatsområdet finns för närvarande två åtgärder

- Att behålla och attrahera kvalificerade verksamheter och människor
- Strategiska etableringar – befintliga och nya branscher, företag och institutioner

Strategiska program och projekt

1. *Vandalorum*

Projektet syftar till att etablera ett internationellt och ett lokalt konstmuseum, en designutbildning och ett samspel med den kringliggande täta företagsmiljön. Projektets fyra huvuddelar är således

- Internationellt konstmuseum av hög klass
- Lokalt konstmuseum för Smålandskonsten i går och idag
- Designutbildning på mastersnivå i samarbete med Högskolan för Design och Konst i Göteborg (HDK), Internationella Handelshögskolan i Jönköping (IHH), Ingenjörshögskolan i Jönköping(Ing) och Växjö Universitet
- Näringslivets Hus – en mötesplats för industri och design

Mål: Att *Vandalorum* med dess fyra huvuddelar invigs under det svenska designåret 2005.

Delmål: Konkreta delmål sätts, redovisas och återrapporteras löpande till Samverkansrådet under projektarbetet.

2. *Jönköpings Stadsbyggnadsvision och attraktivitet i noderna*

Projektet Jönköpings Stadsbyggnadsvision är ett långsiktigt projekt som genom en mängd olika insatser syftar till att utveckla stadskärnan. Projektet är av betydelse för hela regionen genom att det stärker Jönköpings roll som regionhuvudstad. Baserat på vunna erfarenheter genomförs ett länsprogram "Attraktivitet i noderna" med syftet att stärka attraktiviteten i länets tätorter genom ett systematiskt arbete med stadsförnyelse och centrumutveckling i enlighet med den modell som utvecklats inom ramen för Jönköpings Stadsbyggnadsvision. Detta är också en viktig aspekt i strävan mot ett hållbart samhälle.

Mål: Målet är att länets samtliga kommuner under RTP-perioden har engagerat sig i programmet "Attraktivitet i noderna".

Delmål: Konkreta delmål sätts, redovisas och återrapporteras löpande till Samverkansrådet under projektarbetet.

3. *Inward investment*

Syftet är att främja tillväxt genom utländska investeringar och nyetableringar av företag i Jönköpings län. Verksamheten skall identifiera och ge service till utländska företag som önskar etablera sig i Jönköpings län. Ambitionen är att bygga upp en unik kompetens och verksamhet i Jönköpings län kring etableringsfrämjande åtgärder.

Mål: Målet är att det inom tre år finns en investeringsfrämjande verksamhet som i kraft av sin kompetens och sina resultat har blivit en naturlig samarbetspartner för företag som är intresserade av etablering och investering på den regionala såväl som den nationella marknaden.

Delmål: Konkreta delmål sätts, redovisas och återspeglas löpande till Samverkansrådet under projektarbetet.

Öppen del

Exempel på program och projekt som hittills initierats/lämnats in är

- Kommunernas samlade inspel och förslag:
Förslagen inom insatsområde Attraktivitet avser Vandalorum, Nordiskt branschcentrum för animation, Åsens by, Skyttecentrum, Attraktivitet i noderna. Vandalorum är redovisat bland de strategiska insatserna. Se bilaga 1.

5.3 Handlingsprogram för insatsområde Företagsutveckling/-förnyelse

Åtgärder inom insatsområde Företagsutveckling/-förnyelse syftar till att öka kunskap, kompetens och tillväxtförmåga i företagen genom t.ex. tillväxtfrämjande företags-samverkan, framtagning av allt fler kvalificerade produkter och tjänster och ett ökat kunskapsinnehåll i de bakomliggande processerna, utveckling av nya branscher och genom att främja entreprenörskap. Väsentligt för regionen är att ägarstrukturen är sådan att den främjar tillväxt.

Handlingsprogrammet för insatsområdet delas in i

- Mål och delmål
- Åtgärder
- Strategiska program och projekt
- Program och projekt – öppen del

Mål och delmål

Diskussion, precisering och modifiering av mål insatsområdesvis kommer att ske fortlöpande och inom ramen för uppställd vision och totalmål. Målen kan avse aktivitetsmål, resultatmål och effektmål.

Mål

- Mål sätts för att beskriva den önskvärda utvecklingen inom nedanstående åtgärder. Sådana mål kan gälla sysselsättningsutveckling, lönsamhet, förädlingsvärde, omsättning, patent, varumärken, antal nystartade företag mm.

Åtgärder

Under insatsområdet finns för närvarande tre åtgärder

- Nätverk – kluster – innovationssystem
- Entreprenörskap och företagsförnyelse
- Ägarfrågor

Strategiska program och projekt

1. ReFine – Region F:s innovationssystem för tillverkande entreprenörsnätverk

Det framväxande regionala innovationssystemet ReFine syftar till att driva regional innovativ utveckling i en uthållig, lärande process. Tre teman har varit:

- förnyelse av befintlig industri med ett fokus på att utveckla legotillverkare mot kontraktstillverkare och systemleverantörer. Större produktutvecklingskapacitet och förhöjda förädlingsvärden ökar dynamiken och underlättar innovationer.
- regional utveckling genom att förbättra infrastrukturella förutsättningar och öka regionens attraktivitet.
- regional tillväxt genom utveckling av nya företag och branscher.

ReFine avses utgöra en infrastruktur för innovationer och betjänar alla kluster, företagsnätverk och enskilda som verkar helt eller delvis inom regionen. Exempel på framväxande eller embryonala kluster finns inom bl a lättmetall, polymer, träprodukter, skärande bearbetning och elektronik.

ReFine har utsetts till fortsatt deltagande i VINNOVAs Vinnväxtprogram som ett av tio trovärdiga och lovande initiativ i Sverige. Genom detta och genom stöd från ett

flertal regionala aktörer säkras handlingskraft i utvecklingsprocessen och ett fortsatt arbete med att förankra visionen och vitalisera regionens näringsliv.

Mål (2015): Att stödja en stark och dynamisk innovations- och tillväxtmiljö i regionen. Utvecklingen av BRP bör ligga klart över riksgenomsnittet.

Delmål (2004):

- Regional förankring och långsiktighet, utveckling av koncept och innehåll, så att ReFine har möjlighet att bli en av vinnarna i VINNOVA:s Vinnväxt 2.
- 2-6 nya framgångsrika skarpa nätverk. Konkreta delmål redovisas och återrapporteras löpande till Samverkansrådet under projektarbetet.

2. Aluminiumriket

Aluminiumrikets syfte är att understödja gemensamma funktioner för affärs- och teknikutveckling, omvärldsfrågor och internationalisering.

Aluminiumriket är ett av Sveriges starkaste klusterinitiativ med kring 90 medlemmar i Småland och Blekinge. En särskild koncentration av företag finns i Jönköpings län. Klustersatsningen är inkluderande och är öppen för företag i alla steg av förädlingsprocessen såväl som för understödjande tjänsteföretag och kommuner. Aluminiumriket är företagsstyrt och har från början agerat från en helhetssyn näringsliv – samhälle – utbildning. Ett forum för det sistnämnda har varit ACENET, ett klustersamarbete mellan elva europeiska regioner.

Mål: Fastställs i samråd med Aluminiumrikets ledning

Delmål (2004): Fastställs i samråd med Aluminiumrikets ledning. Konkreta delmål redovisas och återrapporteras löpande till Samverkansrådet under projektarbetet.

3. Projekt Skärteknikkluster och Projekt Polymerkluster

Syftet med projekten är att säkra den fortsatta utvecklingen av konkurrenskraft och tillväxt hos företagen i Gnosjöregionen.

De kluster som syftas på i projektnamnet är anhopningarna av företag inom plastbearbetning respektive skärande bearbetning. Dessa två branscher är särskilt framträdande i regionen och därför är de föremål för specifikt riktade insatser. För att tillgodose de två branschernas intressen har två företag bildats; Polymercentrum och Skärteknikcentrum. Strukturen för hur Polymercentrum respektive Skärteknikcentrum skall arbeta skiljer sig inte nämnvärt. Därför gäller de syften och målbilder, som förs fram nedan, för båda företagen. Dessutom samarbetar Polymercentrum och Skärteknikcentrum på en rad olika områden av gemensamt intresse för de två branscherna, t.ex. verktygsmakeri, generationsväxling och ledarskapsfrågor

Tidsperiod: juni 2003 till juni 2006.

Mål:

- Ökade förutsättningar för regional tillväxt.
- Stärkt konkurrenskraft i befintliga företag.
- Utvecklade möjligheter för nyetablering.

Delmål:

- Nulägesbeskrivning klar till början på februari 2004. För att kunna följa upp insatser är det viktigt att lägga en god grund och därför skall en gedigen nulägesbeskrivning genomföras.

- Övriga delmål kommer att ställas upp som resultat av analys och nulägesbeskrivning. De redovisas och återrapporeras löpande till Samverkansrådet under projektarbetet.

4. Science Park-systemet¹⁷

Tanken bakom Science Park-systemet i Jönköpings län är att på olika platser i länet skapa arenor där idéer med stor utvecklingspotential och utvecklingsaktörer samlas i tillräcklig mängd för att utveckling och utbyte skall uppstå. På de olika platser där dessa Science Park-initiativ tas kommer man gemensamt att arbeta i nätverk med kompetensutbyte och därmed också skapa länkar till forskning och andra kunskapskällor. Det långsiktiga målet är att skapa goda förutsättningar för framgångsrik utveckling av ny näringsverksamhet både i form av kunskapsintensivt nyföretagande samt utveckling i befintliga företag.

Nyföretagandet i länet har relativt befolkningen successivt minskat de senaste tio åren men målet med Science Park-systemet är att vi om lika många år till skall vara ett Europealedande "center of excellence" inom entreprenörskap.

Science Park-systemet med dess kärna nära Högskolan i Jönköping och med de olika lokala enheter som byggs upp runt om i länet kommer kunna erbjuda unika möjligheter till en kritisk massa för utveckling av företag genom värdeskapande tjänster och länkar till högskolan och annan kunskap.

Hittillsvarande erfarenheter av verksamheten pekar på goda resultat. För att få ett större genomslag i länet bör verksamheten och metoderna utvecklas. Ett projekt med syfte att stimulera entreprenörskap och nyföretagande är under diskussion för genomförande under programperioden.

För att Science Park-systemet skall vara med och uthålligt bidra till regionens tillväxt kommer ett fokus också att ligga på att utveckla det teknikbaserade företagandet, vilket hittills skett i relativt blygsam omfattning.

Ett viktigt mål under de närmaste åren är därför att väsentligt öka samspelet mellan Science Park-systemet och den tekniska forskningen vid i första hand Högskolan i Jönköping, men även med t.ex. Fraunhoferinstitutet, Chalmers ACREO, m.fl.

Mål: År 2015 är Science Park-systemet ett Europealedande "center of excellence" inom entreprenörskap.

Delmål: Under år 2004 formeras projektet och sätts igång. Konkreta delmål redovisas och återrapporeras löpande till Samverkansrådet under projektarbetet.

5. Program Ägarfrågor¹⁸

Programmet syftar till att öka kunskapen om en förändrad ägarstruktur samt att formulera och genomföra åtgärder för att skapa en ur regionens synvinkel så gynnsam situation som möjligt. Programmet inleds med att en forskarstudie genomförs.

Mål: Formuleras när forskarstudien är klar.

Delmål: Forskarstudie genomförs i perioden oktober 2003 – mars 2004 och presenteras i mars 2004. Vidare konkreta delmål sätts, redovisas och återrapporeras löpande till Samverkansrådet under projektarbetet.

¹⁷ Bilaga 7 Science Park-systemet

¹⁸ Bilaga 8 Ägarstruktur och ägarskiften – nuläge och möjliga framtider

Öppen del

Exempel på program och projekt som hittills initierats/lämnats in är:

- Kommunernas samlade inspel och förslag:
Förslagen inom insatsområde Företagsutveckling och -förnyelse är följande gäller: Trä – en slumrande tillväxtfaktor, Aluminiumriket, Profilcentrum i Vetlanda, Gnosjöregionens klustersatsning, Gamlarp Logistikpark, Logistik, Science Park-systemet i hela länet, Generationsväxlingsproblematiken och ReFine. Flera av projekten och programmen är redovisade bland de strategiska insatserna. Se bilaga 1.

Uppmärksamhet kommer att ägnas åt möjligheten att på grundval av pågående utvecklingsarbete formulera strategiska satsningar inom t.ex. områdena:

- Landsbygden
- Upplevelseindustrin¹⁹²⁰
- Logistik – Extern och intern
- Elektronikklustret i Södra Vätterbygden
- Trä. Som ett exempel kan här visas hur olika pågående och planerade insatser inom RTP kan medverka till att skapa och utveckla företag inom träområdet:
 - Vandalorum, som kommer att kunna visa innovativa och väl designade produkter och fungera som en mötesplats för utbildning och design av högsta kvalitet
 - Science Park-systemet som särskilt kan främja entreprenörskap och nyföretagande
 - Även de strategiska satsningarna inom Handelshögskolan, livslångt lärande, ReFine, Program Ägarfrågor och branschstudier har bäring på utvecklingen inom träområdet.

Ytterligare klustersatsningar är under utveckling.

Uppmärksamhet kommer också i utvecklingsprogrammet ”Ledning av strategiska utvecklingsprocesser” och i beredningen och prioriteringen av projekt och program att ägnas åtgärder för det lokala näringslivsarbetet och det lokala näringslivsklimatet, liksom kopplingen mellan regional och lokal projektverksamhet.

¹⁹ Bilaga 9 Smålands Turism AB

²⁰ Bilaga 10 Kulturarvet i ett hållbart näringslivsperspektiv

5.4 Handlingsprogram för insatsområde Infrastruktur

Åtgärder inom insatsområde Infrastruktur syftar till att förbättra de fysiska förutsättningarna för den nödvändiga kompetensförsörjningen med betoning på kommunikationer och tillgänglighet. Förbättrade kommunikationer skapar förutsättningar för vidgade arbetsmarknader. Detta ökar valfriheten för den enskilde individen, samtidigt som det ökar rekryteringsunderlaget för det enskilda företaget.

Eftersom våra företag i allt större utsträckning arbetar på en internationell marknad, både när det gäller inköp och försäljning, ställs högre krav på förbindelser med vår omvärld såväl nationellt som internationellt. I detta sammanhang måste konstateras att Sverige ligger i EUs periferi. Väl utvecklade transportsystem kan kompensera för denna nackdel, eftersom det är avstånd mätt i tid som oftast är det relevanta måttet. Brist på konkurrenskraftig transportinfrastruktur försätter givetvis regionens företag i ett sämre läge och om man så vill ännu längre ut i periferin.

Tillgängligheten har stor betydelse när det gäller att utveckla samarbeten företag emellan. Sådana samarbeten kan utvecklas i nätverk, kluster och innovationssystem.

En god infrastruktur är således av stor betydelse för att samarbeten skall komma till stånd.

"Infrastrukturen har vissa grundläggande karakteristika av vilka dess kollektiva egenskaper är de viktigaste. I dessa kollektiva egenskaper ligger, att infrastrukturen kan nyttjas av många och för många olika ändamål."

"En god tillgänglighet inte minst vad avser arbetsmarknaden är av stor betydelse för både företag och enskilda. Tillgängligheten är lika viktig som begrepp för både transporter och IT. En förbättring av infrastrukturen har inte endast en direkt positiv effekt för tillväxt utan har också en rad indirekta positiva effekter på ett sätt som utvecklas närmare i utkastet till program den 15 april 1999."

Utdrag ut behovsanalysen/beredningsmaterialet år 1998 till tillväxtavtalet i Jönköpings län

Handlingsprogrammet för insatsområdet delas in i

- Mål och delmål
- Åtgärder
- Strategiska program och projekt
- Program och projekt – öppen del

Mål och delmål

Diskussion, precisering och modifiering av mål insatsområdesvis kommer att ske fortlöpande och inom ramen för uppställd vision och totalmål. Målen kan avse aktivitetsmål, resultatmål och effektmål.

Mål

- Det långsiktiga målet är att
 - den inomregionala transportinfrastrukturen skall vara sådan att 40 minuters pendlingstid kan uppnås mellan de viktigaste tätorterna
 - regionens förbindelser med omvärlden är av sådan kvalitet att företagens konkurrenskraft främjas

- Målet för den pågående forskningen är att öka kunskapen om sambanden tillgänglighet – innovationskraft – tillväxt och därigenom skapa underlag för bättre prioriteringar.

Delmål

Handlingsplan för vilka projekt som skall prioriteras och hur dessa skall drivas för genomförande skall vara klar under 2004.

Resultaten av den pågående forskningen om tillgänglighet osv. skall föras ut till partnerskap, beredningsorganisationen och utvecklingsprogrammet ”Ledning av strategiska utvecklingsprocesser” under år 2004.

I övrigt fastställs delmål projektvis.

Åtgärder

Under insatsområdet finns för närvarande tre åtgärder

- Regionförstoring
- Strategiska omvärldsförbindelser
- IT-infrastruktur

Strategiska program och projekt

1. *Den ökande samordningen mellan RTP och planeringen för transportinfrastrukturen* möjliggör för länet att föra fram och driva förslag som utifrån ett näringslivs- och tillväxtperspektiv berör såväl de nationella som den regionala transportplaneringen. Flertalet av de objekt som är aktuella är kända från det pågående arbetet.

Den ovannämnda handlingsplanen utgår ifrån en prioritering utifrån ett tillväxt- och näringslivsperspektiv.

Konkreta mål och delmål sätts, redovisas och återrapporteras löpande till Samverkansrådet under projektarbetet.

2. Bredband – IT-infrastruktur i Jönköpings län

Syftet med statens stöd till utbyggnaden av IT-infrastrukturen i hela landet är främst att stärka

- kompetensutvecklingen, det livslånga lärandet
- konkurrenskraften för näringslivet i hela Sverige
- tillgången till en effektiv offentlig service i hela landet.

Länsstyrelsen kan lämna stöd till kommuner, som bygger ut IT-infrastrukturen på landsbygden, dvs. i orter/områden som har mindre än 3 000 invånare. Stöd kan lämnas för lokala nät och för ortssammanbindande nät. Näten skall ha så hög överföringshastighet i båda riktningarna att det är möjligt att överföra multimedietjänster med god teknisk kvalitet.

Ett villkor för statliga stöd är att kommunerna upprättar IT-infrastrukturprogram, där bl.a. en prioritering av utbyggnaden av regional- och näringspolitiska skäl skall göras. De prioriteringsgrunder som används i dessa sammanhang är följande:

1. skolorter,
2. orter med näringsliv och företag som är starkt beroende av höga kommunikationshastigheter för att utvecklas eller expandera,

3. orter med offentlig service som väsentligt kan förbättra service och kvalitet gentemot medborgarna,
4. orter som av andra skäl bedöms behöva anslutning.

I Jönköpings län har (i augusti 2003) fyra kommuner (Eksjö, Nässjö, Vetlanda och Sävsjö) ansökt och fått beviljat stöd till nätutbyggnad. Totalt har länsstyrelsen beviljat ca 36 mkr till dessa kommuner. Merparten avser ortssammanbindande nät. Investeringarna innebär inledningsvis att större orter binds samman med optofiber, enligt de program som har upprättats i respektive kommun. I de orter som binds samman, anläggs delvis också lokala nät, beroende på hur kommunen har bedömt efterfrågan på orten.

Konkreta mål och delmål sätts, redovisas och återrapporteras löpande till Samverkansrådet under projektarbetet.

Öppen del

Exempel på aktuella objekt som har tagits upp är:

1. Från Transportinfrastrukturplaneringen för åren 2004-2015, objektsvis:

Vägar: E4 Ljungarums trafikplats, Rv 40 delen Haga – väg 26, Rv 31 förbi Tenhult och till Solåsen, Rv 47/48 delen Risbro-Mullsjö, Rv 26 förbi Smålandsstenar, Rv 27 förbi Gislaved och Bor.

Järnvägar: Södra Stambanan, Jönköpingsbanan – ökad kapacitet, Silverlänken Jönköping-Värnamo – Högre hastighet och kapacitet, Kust till kustbanan.

Flyget: Köpenhamn, Stockholm.

Gods: Kombiterminal i Torsvik.

Framtidsobjekt: Götalandsbanan och Europabanan.

2. Kommunmaterialet:

Guldlänken, Silverlänken, Europakorridoren, Södra Stambanan, Interreg III B – Östersjötangenten, E 4, Rv 40, Jönköpings flygplats, Gamlarp logistikpark/terminal samt generellt satsningar på kommunikationer och bredband. Se bilaga 1. Från Sävsjö kommun har pendlingsfrågorna tagits upp som särskilt betydelsefulla.

3. Infrastruktur för IT- och telekom:

Kartläggning av GSM-nätets täckning i Jönköpings län.

5.5 Matrisen

Matrisen visar de strategiska projektens betydelse för olika målgrupper. Dessa kan vara kluster eller andra typer av målgrupper, exempelvis storföretag, SME-företag m.fl. Matrisen pekar på möjliga synergier mellan de olika projekten och deras betydelse för respektive målgrupp och för det sammantagna resultatet.

Arbetsmodell för genomförande av RTP i Jönköpings län

	Alumi- nium	Polymer- teknik	Skärande bearbetning	Trä 1	Trä 2	X	Y	Z
Utbildning och forskning								
Internat Handelshögskolan								
Jönköpings Tekniska högskola								
Forskningsfonden		⊕						
Livslångt lärande								
Attraktivitet								
Vandalorum								
Attraktivitet i noderna								
Inward Investment								
Företagsutveckling								
Refine				⊕				
Science Park-systemet								
Ägarfrågor								
Infrastruktur								
x								

Anm.: Matrisen är under arbete

Matrisen kommer att utgöra en grund för en arbetsmodell för det fortsatta operativa arbetet.

Matrisen och dess innehåll kommer att förändras över tiden, bl.a. som ett resultat av arbetet i utvecklingsprogrammet ”Ledning av strategiska utvecklingsprocesser”.

Arbetsmodellen skapar också möjligheter till kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan projekt och mellan målgrupper. Dessutom skapas förutsättningar för en bättre överblick över det pågående arbetet inom länets RTP för ledningsgrupp och övriga involverade.

Slutligen erbjuder matrisen möjligheter att beskriva sambanden i de operativa insatserna mellan olika målgrupper och mellan lokal och regional nivå.

6 Finansiering

Avsnittet färdigställs så snart underlag föreligger.

Basen i finansieringsavsnittet är de pågående och planerade strategiska programmen och projekten. I flertalet av dessa är kostnader mm kända.

Som framhållits tidigare är RTP en fortgående process. Det innebär att program och projekt aktualiseras, bereds och prioriteras fortlöpande och kostnadsberäknas i den processen.

7 Nationella program, mm

7.1 Statliga myndigheters medverkan i RTP

I budgetpropositionen för 2003 (prop. 2002/03:1) har regeringen angivit att myndigheterna inom olika politikområden skall bidra till att uppnå målet för den regionala utvecklingspolitiken inom ramen för arbetet med de regionala tillväxtprogrammen. Detta bör bl.a. ske genom att medverka till programmets finansiering under förutsättning att det sker inom ramen för politikområdenas mål, prioriteringar och gällande regler. Företrädare för arbetsmarknadspolitiken får, utifrån ovanstående förutsättningar, bidra till programmets finansiering.

De statliga medel som kan användas för finansiering av åtgärder inom de regionala tillväxtprogrammen återfinns främst inom följande politikområden:

- Regional utvecklingspolitik,
- Näringspolitik,
- Arbetsmarknadspolitik,
- Utbildningspolitik,
- Transportpolitik,
- de delar av Forskningspolitiken som avser utveckling av innovationssystem,
- Landsbygdspolitik och politikområdena inom de areella näringarna, samt
- Kulturpolitik

För att främja programmets hållbarhetsaspekter får därtill myndigheter som verkar inom ramen för främst jämställdhets-, integrations- och miljöpolitiken bidra till finansieringen av de regionala tillväxtprogrammen.

Medel inom politikområdet regional utvecklingspolitik under anslaget 33:1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder under utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling skall användas till att medfinansiera åtgärder inom de regionala tillväxtprogrammen. Detta innebär att såväl projektmedel som medel för regionala företagsstöd, inklusive stöd till kommersiell service, skall användas för att medfinansiera åtgärder inom programmen.

Länsstyrelserna avses få en stödjande roll för att möjliggöra finansiering av tillväxtprogrammen från centrala och regionala statliga myndigheter.

7.2 EG:s strukturfonder mm.

EG:s strukturfonder är viktiga resurser och avses utnyttjas för medfinansieringen av de regionala tillväxtprogrammen. Halvtidsöversynen av strukturfondsprogrammen innebär en möjlighet att till vissa delar anpassa dessa program utifrån de regionala tillväxtprogrammets inriktning och utformning.

Arbetet för att ta vara på samarbets- och finansieringsmöjligheter genom strukturfonderna, gemenskapsinitiativen, ramprogram mm. bör kraftigt förbättras.

7.3 Nationella program, mm

För att nå den regionala utvecklingspolitikens mål anser regeringen att det krävs nationellt initierade insatser. Regeringen har valt att huvudsakligen initiera sådana insatser i form av nationella program och initiativ. Dessa kombinerar statens strävan att uppnå nationella mål med regionernas intresse och vilja att själva ta ansvar för den regionala utvecklingen för att på det viset bidra till att uppnå de nationella målen. Bl.a. följande program och initiativ har regeringen fattat beslut om som en följd av propositionen En politik för tillväxt och livskraft i hela landet (prop. 2001/02:4):

- Program för att långsiktigt stärka lokal näringslivsutveckling.
- Nationellt program för utvecklingen av innovationssystem och kluster.
- Program för ökad innovationskraft inom de mineralutvinnande branscherna.
- Program för utveckling av det nationella träklustret.
- Nationellt program för entreprenörskap.
- Program för ökad innovationskraft inom turistnäringen, m.m.
- Lokala program för entreprenörskap och lokalt utvecklingsarbete.²¹
- Lokala utvecklingsprogram för kommersiell service.
- Uppdrag att identifiera potentiella områden för samordning och utarbeta metoder för effektiv sektorssamordning.

²¹ Ett regionalt program har tagits fram under år 2003: "Program för entreprenörskap och lokala utvecklingsinsatser i Jönköpings län 2002-2004.

8 Uppföljning och utvärdering

RTP-arbetet för Jönköpings län skall vara ändamålsenligt, effektivt, enkelt och resurssnålt. Detta måste också präglade ett system för uppföljning och utvärdering. De krav vi ställer på indikatorer för utvärdering är att

- de skall fungera som ett redskap för att följa, utveckla och leda RTP-arbetet
- de skall möjliggöra relevanta jämförelser inom regionen, med andra regioner och över tiden
- kunna kommunicera resultat till intressenter och en intresserad allmänhet. Indikatorernas signaleffekt skall beaktas.
- kunna ge en relevant redovisning mot uppdragsgivare och finansärer

Identifiering av lämpliga indikatorer har skett i anslutning till avsnittet om mål för RTP samt i arbetet med handlingsprogrammen för respektive insatsområde. En av bedömningsgrunderna vid värderingen av projekt är hur insatsen kan följas upp och utvärderas i samband med att handlingsprogrammen tas fram.

Snabba indikatorer har stor betydelse för att kommunicera resultat och för att göra nödvändiga korrigeringar. Detta skapar också möjligheter för olika intressenter att på ett konstruktivt sätt föra en dialog om och bidra till det fortsatta RTP-arbetet. Exempel på sådana indikatorer är den kvartalsvis befolkningsstatistiken, Länsarbetsnämndens kommunindelade statistik för sysselsättning och arbetslöshet och den kvartalsvisa utvecklingen av lönesumman.

Intressenterna är betjänta av ett bra faktaunderlag i sitt arbete med tillväxtfrågor. En god uppsättning indikatorer ökar den samlade kunskapen och ger därmed förutsättningar för att fatta beslut om aktiviteter och insatser av betydelse för tillväxten i länet.

Ett partsgemensamt arbete kommer att göras för att ta fram en lämplig uppsättning indikatorer som tar temperaturen på läget/utvecklingen i Jönköpings län. Motsvarande behov finns för bedömning av lägesrapporter, del- och slutredovisningar av program och projekt.

Förutsättningarna undersöks för att enligt riktlinjerna till arbetet knyta lämplig extern granskare.

9 Organisation

9.1 Partnerskap

Tillväxtarbetet sker genom partnerskap och nätverk lokalt, regionalt och länsöverskridande. Den funktionella regionen varierar beroende på frågeställning och kan vara en kommun, en lokal arbetsmarknad, ett län eller delar av flera län. Partnerskap formeras också för utveckling av nätverk, kluster och innovationssystem.

Partnerskapet som arbetsform kännetecknas av att parterna genom systematiserad samverkan tillsammans kan uppnå resultat som varje part inte kan uppnå enskilt. Parternas medverkan och delaktighet bygger på varje parts engagemang, intresse och nytta av en sådan samverkan.

Partnerskap och mera löst sammansatta nätverk organiseras på olika nivåer i länet, kring uppgifter som skall lösas. Sambanden mellan olika partnerskap uppmärksammas.

Under RTP 2004-2007 kommer partnerskapet som arbetsform i ett resultatorienterat arbete att utvecklas. OECD:s pågående studier av partnerskapet som arbetsform kommer att följas. Samarbetet mellan det regionala kompetensrådet och RTP-arbetet skall enligt regeringens riktlinjer utvecklas.

Ett nationellt partnerskap

Enligt regeringens riktlinjer avser regeringen att, inom ramen för en nationell partnerskapsgrupp, ta initiativ till ett samordnat metodutvecklingsstöd för det arbete som bedrivs på regional nivå.

9.2 RTP-arbetets länsorganisation

Samverkansrådet – ett partnerskap på länsnivå

Tillväxtarbetet inom RTP koordineras på länsnivå av Samverkansrådet. Det består av ett antal parter som är intresserade och engagerade för tillväxtfrågorna och som har kunskap, kompetens, resurser och nätverk att tillföra processen.

Samverkansrådets uppgifter är

- Förankring
- Samråd
- Information
- Aktualisering av tillväxtrelaterade frågor
- Prioritering mellan insatser

I Samverkansrådet ingår f.n. Länsstyrelsen, Handelskammaren, Kommunförbundet, Landstinget, Högskolan, Länsarbetsnämnden, Företagarnas Riksorganisation, Svenskt Näringsliv, TCO, LO, LRF och Science Park-systemet. Ordförande i Samverkansrådet är landshövdingen.

Beredningsgruppen för Samverkansrådet

Samverkansrådet har tillsatt en grupp som förbereder Samverkansrådets sammanträden. Beredningsgruppen består f.n. av chefstjänstemännen i Länsstyrelsen, Kommunförbundet, Landstinget och Handelskammaren

RTP-sekretariatet

För beredning och dialog kring förslag till åtgärder inom tillväxtprogrammet finns beredningsresurser på flera olika håll, bl.a. Länsstyrelsen, Landstinget, kommunerna och Mål 3. Länsstyrelsen med sin beredningsresurs har en samordnande roll.

RTP-sekretariatet är en samlade benämning på den beredande och verkställande funktionen inom ramen för tillväxtarbetet. Arbetet drivs inom enheten för regional ekonomi inom Näringslivsavdelningen på Länsstyrelsen. Sekretariatet knyter till sig externa resurser för att säkerställa att ett konsekvent Triple Helix-synsätt tillämpas även vid bemanningen av sekretariatet, dvs. att offentlig sektor, näringslivet och högskolan finns representerade. Det är väsentligt att medarbetarna i sekretariatet – liksom deltagarna i insatsgrupper och i utvecklingsprogrammet LASUP – har en stark koppling till vardagsarbetet och ”bruset” i sin egen miljö.

Sekretariatet har följande uppgifter:

Samordnande tjänsteman

- Samordnar det operativa arbetet
- Kontaktperson för det nationella RTP-arbetet

Sekretariatet har också följande uppgifter

- Verkställer beslutade insatser
- Samordnar arbetet med att tillsätta och upplösa insatsgrupper
- Svarar för det praktiska genomförandet av utvecklingsprogrammet ”Ledning av strategiska utvecklingsprocesser”.
- Upprättar budget för genomförandeorganisationen
- Ansvarar för att genomförda insatser följs upp och utvärderas
- Kontakt med det nationella arbetet och övriga regioner i Sverige

Som berednings- och genomföranderesurs

- Bereder, genomför, följer upp och redovisar beslutade insatser
- Bereder projektansökningar för beslut
- Identifierar finansieringskällor
- Kontakt med det nationella arbetet och övriga regioner i Sverige

Insatsgrupper – arbetsordning

Insatsgrupper tillsätts för att lösa väl avgränsade uppgifter inom ramen för det regionala tillväxtprogrammet för Jönköpings län. Då uppgiften är löst upplöses gruppen.

Förslag till uppdragsbeskrivning utformas av RTP-sekretariatet.

Arbetsgång

Steg 1: Bedömning av förutsättningarna för uppdraget. Hur ser terrängen ut? Faktaunderlag. Hållbarhetsaspekter. Hur ser de faktiska frågeställningarna ut? Slutsatser, värdering av risker och möjligheter, hur kan arbetet följas upp. Eventuellt beslut om att gå vidare med steg 2.

Steg 2: Kör frågan i botten! Fördjupad kunskap om de aktuella problemen. Värdering av handlingsalternativ. Förslag till åtgärder. Genomförande.

Utvecklingsprogrammet

Utvecklingsprogrammet ”Ledning av strategiska utvecklingsprocesser” är ett forum för att etablera en gemensam kunskapsplattform, identifiera behov och möjligheter och ge

förslag till åtgärder föranledda av den fortgående strukturomvandlingen. Programmets avsikt är att stärka det lokal/regionala sambandet och att aktualisera förslag till insatser (se vidare avsnitt 4.5 Arbetsätt).

Programmet har inletts med möten och diskussioner med främst kommunernas näringslivsansvariga under år 2003 avseende form, innehåll, medverkande och deltagare med sikte på fullt genomslag under år 2004.

9.3 Samsyn och kunskap om länets system för RTP-arbetet

En väl etablerad utvecklingskultur kännetecknas av att problem och möjligheter hanteras på ett naturligt och effektivt sätt. Såväl mål och medel som kriterier och arbetsätt sitter i ryggmärgen vid hanteringen av tillväxtfrågorna.

För att skapa en sådan samsyn är det nödvändigt att samtliga involverade i RTP-processen känner till hur systemet är uppbyggt.

Detta gäller t.ex.

- Samverkansrådet
- Beredningsorganisationen
- Delregionernas partnerskap
- Partnerskap kring innovationssystem, kluster och nätverk
- Enskilda parter med intresse för tillväxtarbetet.

Seminarier och utbildningar anpassas målgruppsvis.

Härutöver finns behov av informationsspridning till bredare grupper. Detta behandlas särskilt under informationsavsnittet.

9.4 Fortsatt utvecklingsarbete

Kontinuerlig analys och omvärldsbevakning

Kunskapsinnehållet i det kommande tillväxtarbetet kommer att skärpas. Det är därför angeläget att den pågående dialogen med forskarsamhället utvecklas ytterligare för att klara av den nödvändiga kunskapstillförseln.

En stor del av de problem som kommer att beröra regionen är resultatet av externa dynamiska processer. Det är säkerligen också så att lösningar på många av de problem som vi upplever finns på annat håll. Båda dessa företeelser gör det nödvändigt att ha ett system för kvalificerad omvärldsbevakning. Detta ger sannolikt en större effektivitet i resursanvändningen.

Omvärldsbevakningen syftar alltså till att på ett tidigt stadium fånga upp hot och möjligheter, innovationer och strömningar av betydelse för länets och näringslivets utveckling.

Omvärldsbevakningen kan ske genom en obligatorisk punkt "Omvärldsspaning" i varje arbetsgrupp. Detta innebär att varje deltagare kort delar med sig av den omvärldsinformation som har relevans för uppdraget.

Vidare sker omvärldsbevakning genom en systematisk informationssökning med utgångspunkt från näringslivets sammansättning och relevanta problemområden i övrigt.

Ytterligare en form för omvärldsbevakning är uppdragsorienterad informationssökning för att få fram kunskap om hur ett visst givet problem har behandlats på andra håll i landet och i andra länder.

På motsvarande sätt som vi fångar upp problemställningar i vår omvärld är det nödvändigt att vi genom en kontinuerlig behovsanalys fångar upp behoven hos regionens företag. Härigenom kan man tidigt vidta åtgärder för att möta större eller mindre problem respektive ta vara på möjligheter. En bra behovsanalys är också en garanti för att man arbetar med rätt saker.

Think Tank

En s.k. Think Tank –en tankesmedja – kan få i uppdrag att tillföra RTP-arbetet nödvändig kunskap om utvecklingen inom olika områden och om processer av betydelse för tillväxtarbetet i Jönköpings län. Ett förslag kommer att tas fram i dialog med olika parter.

Paneler

I Teknisk Framsyn skapades ett stort antal paneler för att fånga upp teknisk utveckling och samhällsutveckling i ett bredare perspektiv för tiden fram till år 2015. Liknande framsynsarbete pågår runt om i världen.

På motsvarande sätt skulle man inom RTP-arbetet kunna komplettera arbetet med att för olika kategorier eller problemområden skapa paneler.

9.5 Resurser

Tillgången till personella resurser kan utgöra en begränsning i möjligheterna att genomföra den mängd av insatser som det kan vara fråga om. Detta måste beaktas vid prioriteringen av insatser (Jfr Kriterier).

10 Tidplan

Genomförandet av RTP 2004-07 påbörjas den 1 januari 2004

Arbetet är visionsdrivet. Det positiva scenariot i Deltarapporten är *ett* sätt att beskriva visionen. Arbetet med att utveckla målbilden 2015 pågår kontinuerligt. Projekt och program som formuleras och genomförs är således små steg på vägen mot ett förverkligande av visionen.

För att ett regionalt utvecklingsarbete skall vara meningsfullt måste det vara långsiktigt (10-15 år). Erfarenheterna från det hittillsvarande arbetet understryker dock behovet av att arbeta med flera olika tidshorisonter, dvs. kort, medellångt och långt perspektiv för att upprätthålla engagemang och intresse hos olika intressenter. Detta innebär bl.a. att mål och delmål så långt möjligt skall tidsättas och kvantifieras.

11 Information

Det finns stora behov av att kommunicera tillväxtarbetet på ett ändamålsenligt sätt till ett stort antal målgrupper lokalt, regionalt och nationellt. Av detta skäl kommer en informationsplan som kostnadsberäknas att upprättas.